DSR PROTOCOL · SADE DİL REFERANSI

Kısaltmalar ve sözlük

Tek sayfa, sade sözcükler: kullandığımız her kısaltma ve anlamı — Teknopark heyeti, yatırımcılar, fabrika sahipleri ve kendi ekibimiz için. Bazı yüklü sözcükler (örneğin "değiştirilemez / immutable") bir Dijital Ürün Pasaportu'nda, blok zincirindekinden farklı bir anlam taşır; bunlar sonda açıkça yazılmıştır.

Her kısaltma, sade sözcüklerle

TERİM	ANLAMI (SADE DİL)
DPP Dijital Ürün Pasaportu	Bir ürün hakkında doğrulanmış bilgileri (malzemeler, çevresel veriler, onarım bilgisi) tutan dijital dosya. AB yasası (ESPR) ile zorunludur.
DT Dijital İkiz	Fiziksel bir ürünün güvenli dijital kimliği. Ürüne dokunarak veya tarayarak açarsınız.
NFC Yakın Alan İletişimi	Dokun-doğrula teknolojisi. DSR, ürünün gerçek olduğunu kanıtlamak için güvenli NTAG 424 DNA çipleri kullanır.
QR / GS1 QR Hızlı Yanıt Kodu	Ürüne basılan taranabilir kare kod. GS1 QR, resmi küresel standardı izler.
GS1 DL GS1 Digital Link	Bir QR veya NFC kodunu ürün verisine bağlayan küresel standart. Sunrise 2027 için gereklidir.
GS1 DataMatrix DataMatrix 2D barkod	Perakende, lojistik ve sağlıkta kullanılan kompakt kare barkod. Birçok AB kategorisinde zorunlu hâle geliyor.
ESPR Sürdürülebilir Ürünler için Ekotasarım Yönetmeliği	Dijital Ürün Pasaportu'nu zorunlu kılan AB yasası.
EPD Çevresel Ürün Beyanı	Bir ürün için doğrulanmış çevresel rapor — basit bir LCA'dan daha güvenilir.
LCA Yaşam Döngüsü Değerlendirmesi	Çoğu zaman doğrulanmamış bir çevresel hesaplama. Rakipler buna dayanır; DSR ise doğrulanmış EPD'leri esas alır.
VC Doğrulanabilir Kimlik Bilgisi (Verifiable Credential)	Gerçek ve değiştirilmemiş olduğunu kanıtlayan, dijital olarak imzalanmış bir bilgi (ör. tedarikçi verisi).
R2R Onarım Hakkı	Onarım bilgisi, yedek parça bulunabilirliği ve yaşam döngüsü takibi gerektiren AB ve ABD kuralları.
CoC Gözetim Zinciri	Ürünü fabrikadan müşteriye kadar elleyen herkesin kaydı.
In-perimeter Veri-Çıkışsız (In-perimeter)	DSR mimarisi veriyi bölge içinde tutar ve her tarama için bulut işlem ile bant genişliği ücretlerinden kaçınır.
SUN / AES Güvenli Benzersiz NFC mesajı / Gelişmiş Şifreleme Standardı	NTAG 424 DNA çiplerinde klonlamayı ve kurcalamayı önleyen güvenlik özellikleri.
TAM Toplam Ulaşılabilir Pazar	Ürün kategorinizin tüm küresel büyüklüğü.

TERİM	ANLAMI (SADE DİL)
SAM Hizmet Verilebilir Pazar	Gerçekçi olarak hizmet edebileceğiniz pay (ör. Türkiye'nin AB ihracatçıları ile AB yedek müşterileri).
SOM Elde Edilebilir Pazar	Üç yıllık gerçekçi gelir yakalamanız (ör. €35–50M).
FTE Tam Zamanlı Eşdeğer	Ar-Ge ekibindeki tam zamanlı personel sayısı.
KVKK Kişisel Verilerin Korunması Kanunu	Türkiye'nin veri koruma yasası — GDPR'nin Türkiye karşılığı.
GDPR Genel Veri Koruma Yönetmeliği	AB'nin veri koruma yasası.
EPCIS Elektronik Ürün Kodu Bilgi Servisleri	DSR'nin gerektiğinde entegre olduğu bir tedarik zinciri olay standardı.
Resolver Çözümleyici (Resolver)	DSR'nin çekirdek motoru. Her taramada bulut işlemine gerek kalmadan QR, DataMatrix ve NFC'yi ürünün dijital ikizine bağlar.
Scan Tax / Compute Tax Tarama Vergisi / İşlem Vergisi	Rakiplerin, bir ürün her tarandığında buluta ödediği gizli maliyet. DSR'nin çözümleyicisi bunu atlar.
Sunrise 2027	GS1'in perakende ürünleri eski 1D barkodlardan yeni 2D kodlara (QR ve DataMatrix) taşıdığı küresel son tarih.

Farklı anlamlara gelen sözcükler — sade biçimde

Değiştirilemez (Immutable)

DPP'DE (DSR'NİN KASTI)

Kayıt kurcalamaya karşı korumalı ve sürümlüdür: kriptografik olarak imzalanır, böylece her değişiklik tespit edilebilir ve geçmiş yalnızca eklemeli tutulur — düzeltme yayımlayabilirsiniz ama geçmişi sessizce yeniden yazamazsınız. DSR bunu W3C Doğrulanabilir Kimlik Bilgileri ile sağlar, blok zinciri olmadan.

BLOK ZİNCİRİNDE (BAŞKALARININ KASTI)

Aynı veri, birçok bilgisayardan oluşan herkese açık bir deftere kopyalanır; böylece tek bir taraf değiştiremez. Güçlüdür ama ağırdır; DSR bunu kullanmaz — Doğrulanabilir Kimlik Bilgileri aynı kurcalama kanıtını bu maliyet veya enerji olmadan verir.

Doğrulanmış ile beyana dayalı

DOĞRULANMIŞ

Bağımsız veya hesap verebilir bir tarafça kontrol edilip imzalanmış (ör. bir EPD veya bir tedarikçinin Doğrulanabilir Kimlik Bilgisi). Kimsenin sözüne gerek kalmadan güvenebilirsiniz.

BEYANA DAYALI

Üreticinin, arkasında bir dayanak olmadan belirttiği (ör. çıplak bir LCA). DSR, mümkün olan her yerde doğrulanmış veriyi tercih eder.

Tasarım gereği merkezî / ayrışık — merkeziyetsiz veri teslimiyle

DSR'NİN DEDİĞİ: MERKEZÎ DENETİM, MERKEZİYETSİZ VERİ TESLİMİ

İki düzlem, ayrı tutulur. Yönetim denetim düzlemi (panel, oturum açma, faturalama, tek yetkili kayıt) tasarım gereği merkezîdir ve markanın kendi sistemlerinden ayrışıktır. Veri düzlemi ise merkeziyetsiz veri teslimidir: her markanın tüm verisini tutan merkezî bir havuz yoktur — her pasaport kendi GS1 Digital Link'i ile çözümlenir ve küresel uç önbelleği ile nesne depolamadan sunulur; AB DPP Sicili'nin beklediği biçimde indekslenir.

DSR'NİN DEMEKTEN KAÇINDIĞI: YALIN "MERKEZİYETSİZ" VEYA "EDGE-NATİVE"

Asla yalın "merkeziyetsiz" (eşler-arası veya dağıtık defter izlenimi verir — öyle değiliz) ve asla "edge-native"/"uçta işlem" (uçta kod çalışmaz; teslim uç-önbelleklidir, işlem merkezî kalır). "Merkeziyetsiz veri teslimi" ifadesini yalnızca veri düzlemine özgü kullanın. Saniye-altı değerler önbellekli okumaları anlatır; dinamik çözümleme merkezîdir, 100 ms'nin çok altında, öz-kıyaslamalı.